

ДЯКОНЪТ

В. Левски

1837. Васил Иванов Кунчев е роден в Карлово, в семейството на Иван Кунчев, майстор бояджия от "попския род Кунчеви", и Гина Караиванова, от рода на Кара Иван Тахчиев, майстор на чешми и калдъръми. Учи първо в Карловското взаимно училище и после в Стара Загора.

1851. Васил е на 14 години - умира баща му и най-малкото от петте деца в семейството. Другите трима синове се грижат за прехраната.

1869. Заради опит да премине с чета в България от Сърбия е арестуван от сръбските власти. След като го освобождават, се установява в Румъния. Подпомогнат материално от Българското общество в Букурещ, предприема първата си обиколка из България. След втората му обиколка през 1869 г. е изградена мрежа от революционни комитети. Заедно с Любен Каравелов участва в създаването на БРЦК. От този период са неговите думи: "Аз съм се обещал на отечеството си жертва за освобождението му... няма страх, няма извинения никакви."

1872. На общо събрание на БРЦК в Букурещ се приемат написаните от Левски програма и устав. Убеден в недостатъчната подготовка на народа за въстание, Левски се противопоставя на Каравелов. След като залавят участниците в обира на турската поща в Арабаконак, организиран от Димитър Общи без съгласието на Левски, започва провалът на организацията.

1873. Уверен в нуждата тези, които са се посветили на освобождението на България, да бъдат нравствено чисти, той казва: "Аз не смея да пушам хора да лъжат народа... В народната работа няма шега. Пазете се, ви казвам!" През април делото боледува от интриги. Анастас Попхинов пише на Левски: "Ще се изправа един път и ще те клъцна в челото, и няма да ме забравиш завсякога!" С мисъл да опази архивите на организацията, на път за лична среща с емигрантите в Букурещ Левски минава през Ловеч, но е предаден. Арестуван е на 26 декември. След кратък съдебен процес на 19.02.1873 г. е осъден на смърт и обесен.

Народе ????

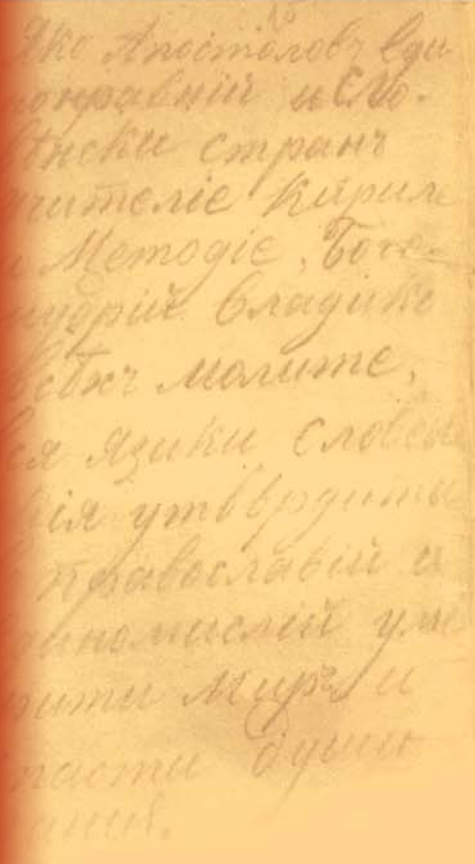
Васил Иванов Кунчев, дякон Игнатий, главният книжар, Тропчо, Ефенди Аслан Дервишооглу, Лъвский, Аслан Дервишооглу Кърджалъ, Драгойчо - твърде много имена за един човек. Днес той е национален герой, всички знаем кога и къде е роден, как и защо е загинал 36 години по-късно.

Малцина знаят, че умира с думите: "Помнете ме като йеродякон Игнатий!" Защо? Твърде много томовете са изписани за революционната дейност на синеокия четник от легията на Раковски. Литературни творби, изучавани в училище, оживяват постоянно спомена за него. Но преди да се опитаме да го канонизираме, нека го видим като обикновено момче. Остава без баща на 14 години, заедно с другите си двама братя се грижи за прехраната на семейството. Докато се моли, 21-годишният монах остава ученик; докато учителства, т.е. събужда деца на различни възрасти във Войнягово (Карловско) и Еникьой (Добруджа), не забравя молитвата, която го е смирила до степен на пълно посвещение. Дали "чистата и свята република" и Бог си противоречат, или се допълват е труден въпрос. "Святост" и "чистота" са понятия от християнския речник на всички времена, не от Просвещението, от чиито идеи той несъмнено също е повлиян. Да осъдим Левски за това, че не остава монах, е също толкова абсурдно, колкото да го "анатемосаме" за това, че умря за свободата на България.

Относно проблема каква е цената на свободата от позицията на вярващия човек съвременните "оценители" на Левски се разделят на две. Тук ще цитираме и двете позиции чрез откъси от двама техни представители: Ст. Чурешки и Н. Генчев.

СЧ: "Църквата е категорична - монах, излязъл от манастира, не може да бъде за пример в живота по Христа... Философията на Левски заедно с героиствата в живота на революционера по същество заместват езическите капища и идолите от предхристиянското време в обряда на общонародното поклонение... Левски, както пише Захари Стоянов,

Като единоравни на апостолите и учители на славянските страни, богомудри Кириле и Методие, молете владиката на всички, Бога, да утвърди всички славянски народи в православие и единомислие, да умири света и да спаси нашите души." Текстът на четвърта страница Тропар от славянската служба на св. Кирил и Методий на църковнославянски език.

наричал свещениците "кръстени турци", което е обида за Църквата... отказва се демонстративно от монашеството, появявайки се на втория ден на Великден в цивилно облекло пред вярващите в Карловската черква ...открадва коня на вуйчо си хаджи Василий. В "Наредба до работниците за Освобождението на българския народ" през 1871 г. пише: "Ако някой войвода... издаде нещо на неприятелите ни, ще се накаже със смърт"... обявяването за светец на човек, извършил убийство, препоръчал кражба, човек, ненаписал нито един ред в подкрепа на християнската вяра - такова осветяване е чиста хула против Святия Дух."

НГ: "Левски обладава като никой друг най-добрите качества на българското племе - реформаторския замах на Борис I, историческата решителност на Симеон Велики, дръзновението на Ивайло, екзалтацията на Паисий... без него

българското Възраждане би било много по-бедно по дух, по-ограничено по идеи... Нито един път по време на разпитите съдиите не се осмеляват да нагрубят Левски, да му кажат обидна дума, да се отнесат към него като към рая. И това в страна, в която от векове раята е избивана без съд и присъда."

"Пази се, Дяконе!" - така е завършвало всяко писмо на Христо Иванов Големия. Да, той убива човек, и в архивите свидетелстват за неговото разказание пред революционния комитет. Да, той не е безгрешен. Но тук няма да отсъждаме между двете позиции, а ще приведем трета за Читателя - думи на самия Левски. На въпроса: "Какво е занятието ти?" той отговаря: "Занятието ми е да облекчавам положението на българите. И обикалях, за да им давам упование... Нашите българи желаят свободата, но приемат я, ако им се поднесе в къщите на тепсия... Ах, Българийо, Българийо! Събуди се, събуди се от дълбокия си сън!... На мойто място има друг, но не се е явил още. Никой от вас да не се разпуща, работа вършете, не се плашете! Аз вече отивам, Богу дух ще предам." Първи и последен път, в който Левски критикува своя народ. Дали говори само за свободата от турците или за свободата на роба?

Днес архивът на "човека, името на когото се е произнасяло и в най-бедната колиба... известен и в Бабаалието (Високата порта)" се съхранява в Националната библиотека "Св. св. Кирил и Методий". Тефтерчето, което винаги е носел със себе си, съдържа данни за всекидневното му (облекло, храна); за неговата душевност (влечение към поезията, народните песни); за вярата му и традициите, които следва; за готовността му да се притече на помощ на слабите (бедни жени, деца); за непоклатимата му неподкупност (точно води комитетските сметки, редовно вписва личните си разходи, споменава ползваните пароли, тайните скривалища, срещите с най-близки съратници - А. Кънчев, Д. Общи, Хр. Иванов Големия и др.).

В началото на бележника стоят част от тропар за Св. св. Кирил и Методий, изписан с калиграфски почерк, и думите: "Нека Бог ни защитава, както прави всегда Той. Сбогом". Защо?

Особен интерес представлява с. 54, където е написана една дума, последвана от четири въпросителни: "Народе???" Тук е мястото на третото реторично "Защо" в този текст. Левски е предаден от "свой" и заловен на 26 декември 1873 г. До Арабаконак го водят двайсет запитиета, но никой не се опитва да го освободи. Защото "преклонена главница - сабя не я сече" или защото:

- Дойде един човек на име Дякон Васил Левски. Той ме покани в комитета!
- Преди ние не знаехме що е това комитет! Дяконът - той ни вкара!
- Той е от Карлово, променя всяка седмица лицето си. Със среден ръст, светло-кестеняви мустаци... А очите му са големи и пъстри...
- Вземаше ми тескерето и минаваше във Влашко! Ето, казвам му го в лицето!
- Аз самичък издадох комитетската работа, за да си спечеля заслугата на доносчик! Възнаградете ме! Това искам! Ето - аз издавам!
- Абе, Левски, разбира се, ти познаваш комитетските хора, но продължаваш да отричаш. Ти видя вече: искаш ли да доведем насреща ти сто и петдесет души, за да ти кажат.

Дякон Игнатий остава мълчалив докрай. Не предава никого. "Ние днес можем много неща. Можем да изчислим с компютър колко дни е живял. Тринайсет хиляди. За тринайсет хиляди дни той за нас е направил всичко. Ние за него - колкото троха. Много неща можем. Едно не искаме. Да видим гроба на Левски. Гроб не ни трябва. Апостола ни трябва... Иначе, колкото пъти погледнем в очите му, толкова пъти ще ни пресреща една дума, сподирена от четири въпросителни: Народе???"¹ На нас, българите не ни трябва гроб, нито нов апостол (посланик). Трябва ни оригиналът, образецът, със следването на Който започна и дякон Игнатий. Защото Той обикна докрай, Левски - също, защото така избра. Начинът? С него можем да се съгласим или да го отхвърлим. И в двата случая обаче, ако дръзваме да съдим, нека не забравяме, че "любовта покрива много грехове".

Калина Сотирова

¹ Дърева, В.